

реальними інвестиціями, основними складовими яких є будівельні проекти. В той же час будівельні підприємства потребують інноваційної перебудови в сфері технології та організації будівельного виробництва, а також оновлення технічного оснащення. Таким чином, для успішної реорганізації виробничої сфери економіки України необхідно, в першу чергу, забезпечити високотехнологічне, оснащене сучасною технікою будівельне виробництво з високим рівнем управління та із відповідним забезпеченням будівельними матеріалами, виробами й конструкціями.

Таким чином, питання підтримки і підвищення конкурентоспроможності є ключовим для виживання на ринку, а також те, що використання тільки традиційних ресурсів під час формування конкурентних переваг не здатне привести до бажаних результатів на ринку.

Урахування чинників конкурентоспроможності у практичній діяльності дасть змогу прискорити стабілізаційні тенденції на будівельних підприємствах та дасть змогу наблизити не лише кількісні, а й якісні показники розвитку будівництва України до європейських стандартів.

Джерела та література

1. Смачило В. В., Головка-Марченко І. С. Фактори конкурентоспроможності будівельних підприємств. *Молодий вчений*. 2017. № 4. С. 98–103
2. Микитась М. В. Підвищення конкурентоспроможності будівельного підприємства. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин: зб. наук. пр.* Київ: КНУБА, 2012. Вип. 26. С. 143–148.
3. Коваленко В. О. Розробка заходів з підвищення конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах. *Економіка підприємства*. 2015. № 2. С. 15–18.

Гуменюк І. – студентка

Науковий керівник: д. е. н., проф.
В. Семенова

Одеський національний економічний
університет, м. Одеса, Україна

Розвиток інноваційного підприємництва в Україні

Забезпечення сталого економічного розвитку завжди було, є і буде основою стратегії будь-якої країни, оскільки саме це дає їй змогу посісти гідне місце у світовому економічному співтоваристві та досягти високих життєвих стандартів для своїх громадян. В умовах глобалізації процесів економічного розвитку країн підвищення конкурентоспроможності економіки завдяки інноваційності має стратегічне значення.

Саме малому бізнесу належить важливе місце у здійсненні найважливіших науково-технічних, фундаментальних і дослідно-конструкторських робіт, передусім у галузі електроніки, кібернетики, інформатики. Сприяючи прискоренню реалізації новітніх технічних і комерційних ідей, випуску наукомісткої продукції, мале підприємництво тим самим виступає провідником НТП. Так, у США малими фірмами було створено 35 %, а у Великій Британії й Німеччині – відповідно 23 і 26 % нововведень [1, 5].

Малі науковотехнічні компанії розвиваються й у нашій країні. Багато з них займаються наукомісткими виробництвами, розробленням нових продуктів і технологій. Слід зазначити, що роль малих фірм у процесі нововведень не є універсальною – їм належить особливе, власне місце в інноваційній сфері. Характерною рисою інноваційної діяльності малих фірм є переважна орієнтація на створення продуктів-інновацій, а не нових технологій.

Сьогодні лише незначна кількість українських підприємств упроваджують новітні технології та розробляють власні. Світовий досвід і практика господарювання переконують, що розвиток малого підприємництва вимагає потужної підтримки на всіх рівнях. Однією з важли-

вих проблем, які потребують негайного вирішення, є вдосконалення джерел фінансового забезпечення процесів розвитку малих підприємств.

Недосконалість фінансово-кредитного забезпечення сповільнює обґрунтування та вибір конкретних напрямів господарського розвитку, збільшуючи ймовірність обрання хибного шляху. Основою залучення банківської сфери до участі в інноваційному процесі є впровадження стимулюючої податково-бюджетної й грошово-кредитної політики.

Малий і середній бізнес в Україні в цілому недостатньо розвинений через фінансово-економічну й політичну нестабільність, тому питання малого підприємництва потребує розроблення та відповідного державного регулювання. Вивчення стану малого підприємництва засвідчує, що сприяти його розвитку можна лише поєднанням, комбінуванням різних форм, методів, засобів регулювання та підтримки, головними серед яких є:

- фінансово-кредитна підтримка (прямі гарантовані позики, цільові субсидування й бюджетне фінансування);
- сприятлива податкова політика (пільгове оподаткування, надання права прискореної амортизації);
- посилення державного впливу на розвиток інноваційної діяльності за рахунок збільшення фінансування та сприяння розвитку малих і середніх інноваційних підприємств;
- вироблення політики структурних перетворень, за якої основні зусилля держави буде спрямовано на зміну економічної структури всього господарського механізму з метою гармонізації вітчизняної економічної практики зі стандартами, поширеними у країнах – членах ЄС.

Активізація інноваційної діяльності у сфері малого підприємництва є важливою складовою економічного розвитку суспільства. Подолання наявних проблем вимагає розроблення та реалізації низки ефективних заходів.

Внесок малих підприємств в оздоровлення економіки нині явно недостатній. Це пояснюється як загальним спадом виробництва і розривом господарських зв'язків, так і тим, що немає належної державної підтримки цих підприємств, якої вони потребують, оскільки є нестійкими підприємницькими структурами, котрі найбільше залежать від коливань ринку.

У багатьох країнах ринкової економіки є особливі фонди державної підтримки малого бізнесу. Наприклад, у видатковій частині бюджету Японії для цього виділяється 2–3 млрд дол. У нашій країні державна підтримка малих форм виробництва з перших кроків малого бізнесу зводилася переважно до системи податкових пільг на прибуток [2, 26].

В Україні також існують різні організаційні форми підтримки й захисту інтересів малих підприємств. Для цього створено асоціації малих підприємств, Всесвітню асамблею дрібних і середніх підприємств, різноманітні фонди розвитку й підтримки малого бізнесу. Однак зазвичай численні подібні фонди стурбовані власними проблемами і реальної допомоги малим підприємствам не надають.

Малі підприємства потребують також інформаційного обслуговування, підготовки кадрів, пільгового банківського кредитування та інших видів допомоги. Заслугове на серйозну увагу досвід фінансово-кредитної підтримки малого бізнесу з боку держави через прямі й гарантовані позики. Прямі позики видають невеликим фірмам на певний строк під нижчі ставки, ніж кредит на приватному ринку позикового капіталу. Гарантовані позики забезпечують кредиторам державні гарантії повернення до 90 % позикового капіталу. У такий спосіб держава намагається зацікавити приватні банки, торгові й промислові корпорації, страхові компанії, пенсійні фонди в наданні капіталу дрібним фірмам.

Реформування економіки на основі інновацій потребує значних капіталовкладень, проте ні держава, ні вітчизняні підприємці та бізнесмени їх не мають. Для нормального функціонування інноваційного процесу потрібно виділяти кошти в обсязі 2–3 % від ВВП, але в Україні фінансування здійснюється на 0,86 % [3].

В розвинених країнах малий інноваційний бізнес є базою, основним живильним середовищем венчурного капіталу. Дрібні високотехнологічні фірми у світі отримують понад 85 % обсягу коштів ризикового фінансування. Виникнення й активний розвиток сучасного венчурного бізнесу у багатьох країнах (у США, країнах Європи) стали можливими насамперед

завдяки затребуваності високоризикового капіталу з боку малих і середніх інноваційних виробничо-технологічних компаній із високим комерційним потенціалом. Венчурний капітал виявився тим органічно необхідним елементом сукупного господарського механізму, що дає змогу реалізовувати нововведення на найкритичніших етапах їх освоєння й комерціалізації, тобто там, де інші механізми не спрацьовують [4].

Для вирішення проблем розвитку венчурного бізнесу в Україні потрібно:

- створити систему стимулів, яка б заохочувала вітчизняних і зарубіжних інвесторів, банки, а також великі підприємства інвестувати кошти у розвиток венчурних проєктів;
- розробити чітку систему надання державних гарантій щодо кредитування перспективних інноваційних проєктів;
- забезпечити пошук нових джерел фінансування для активізації інноваційної діяльності;
- розробити ефективну митну політику для стимулювання виробничого процесу;
- забезпечити захист малого і середнього бізнесу, нових галузей економіки, вдосконаливши нормативно-законодавчу базу.

Інноваційна проблема – це не лише проблема грошей та інституцій, а й питання людського капіталу. На сьогодні адекватного механізму використання людського капіталу в ході інноваційного розвитку в Україні практично немає. Попри наявність висококваліфікованих спеціалістів, рівень розвитку економіки у нас дуже низький. Більшість вітчизняних спеціалістів їдуть працювати за кордон, оскільки держава не може забезпечити гідну оплату їхньої праці. У зв'язку з цим потрібно здійснювати політику, спрямовану на те, щоб висококваліфіковані працівники залишалися в Україні, створювати інтелектуальні парки, техноцентри. Таким чином, тенденції останніх років у сфері інноваційної діяльності переконують у необхідності її державної підтримки. Інноваційна діяльність має базуватися на ефективному використанні фінансового, інтелектуального і промислового потенціалу держави та регіонів, сприяти комерціалізації знань і технологій.

Джерела та література

1. Зубарев А. Н. Методы поддержки инновационной деятельности МСП (зарубежный опыт). Малый инновационный бизнес: стан, проблемы та перспективи розвитку: доп. на конф. (Нац. техн. ун-т «КПІ», 9 верес. 2011 р.). Київ, 2011. С. 5–15.
2. Бернадская И. В. Инновационная деятельность и возможности развития малого и среднего бизнеса. URL: http://www.ip-centr.kiev.ua/newscip/control/ru/publish/article/main?art_id=108099
3. Закон України «Про національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні»: закон від 21 грудня 2000 року № 2157-III/ Україна. *Урядовий кур'єр*. 2001. 25 січ.
4. Зарубежный опыт государственной поддержки инновационных малых и средних предприятий. URL: <http://kfpp.ru/>
5. URL: http://inventure.com.ua/main/analytics/news_ua/

Дацюк-Томчук М. – к. е. н., доц.
Луцький інститут розвитку людини
Університету «Україна»;
Борисюк О. – к. е. н., доц.
Волинський національний
університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна

Особливості і принципи формування стратегічного потенціалу підприємства в умовах неіндустріального суспільства

В умовах жорсткої конкурентної боротьби, нестабільності зовнішнього середовища, важливим є збереження та нарощення потенціалу підприємства, виробництво продукції відповід-